

KÁLNAY ADÉL

Hazatérés

1.

– Ez hát a te világod itt – nézett körül annyi év után először barátja szobájában, de hirtelen el is hallgatott. Istenem – sóhajtott fel magában –, mennyiszor elképzelttem ezt a találkozást. Szinte éreztem a boldog ölekezést, az elfogódottságot, a lassan oldódó feszültséget, a semmihez sem hasonlítható szentgyörgyi bor ízét, az összecsendülő poharak lelket megvidámító hangját, a szinte már nekünk is hihetetlen, immár csak számunkra létező múltunk meséjét, ahogy egymás szavába vágva idézzük közös ifjúságunk szellemét. Meglepetés akartam lenni – szólalt meg újra, mintegy mentegőzve. – Az vagy. – Messziről, nagyon messziről jött a válasz, egy másik világból. Hát igen – gondolta –, barátok voltunk, most pedig két öregember vagyunk. Akkor váltunk el, amikor még bármi lehetett, és akkor találkozunk, amikor már minden megtörtént! Hogyan is képzeltem, hogy áthidalható ekkora távolság! – Te úgy öregedtetél meg – hallotta barátja hangját –, ahogy azt el lehetett képzelni. Az én helyzetemet pedig egyszerűen nem lehetett elképzelni. Érzem, ez zavar most téged, ez az előre ki nem számítható történés, ehhez nem tudsz most igazodni, ezért fordulnál vissza legszívesebben. Érzem, ahogy árad felém a riadalmad és a kétségbeesett erőfeszítés, hozzáigazítani a sokat lejátszott filmet a valósághoz, s ez engem is felzaklat, pedig már nehezen bírom az izgalmakat. Talán hallgassunk egy keveset, amíg megszokjuk egymás jelenlétét. – Milyen igaza van, igaza van, mint mindig – gondolta, és igyekezett felidézni azt a könnyűséget, ami akkor fogta el, amikor leszállt a vonatról. Visszapergette az elmúlt napokat, a repülést a végtelen óceán felett, a néhány könnyű szivart, amit megengedhetett még magának, a légikisasszony elbűvölő mosolyát, a hangszóróból áradó rég áhított szavakat, a siető emberek zúravarát a repülőtéren, meg később a pályaudvaron. Hallotta saját hangját, ahogy jegyet kér, és érdeklődik a vonatindulásról. Hirtelen elszégyellte magát. Az egyetlen ember, aki miatt megtettem ezt az utat, most itt ül, az ablakhoz állított széken, az egyetlen barát, aki igazán fontos volt az életemben, és én megijeszttem csalódottságommal, várok tőle ki tudja, mit, holott évtizedek óta arra vártam csupán, hogy láthassam. – Nehogy azt hidd, hogy nekem könnyű, és tudd, megértelek! – hallotta ismét. – Talán nem kellett volna idejőnnöd. Láthatod, az én életem egészen más! De azért nem rosszabb, ezt értsd meg, csak más, mint amilyennek elképzelted. Emlékszel, mennyit vitatkoztunk? A létezés lehetséges módjai – ez volt a nagy álmod, hogy majd összegyűjtöd, ez lett volna a nagy mű, megírtad valaha vagy teljesen elfelejtetted? Hát látod, ez is egy létezési mód a sok közül, és nem is a legrosszabb. Persze, amikor megvettem ezt a házat, emlékszel, hogy örültünk, itt képzeltük el a jövőnket, a vidám társaságot, az olykor szükséges magányt, ami majd termi a békét és az alkotó gondolatokat, s mi mindent még... szóval, akkor még magam sem hittem volna, hogy mindebből ez marad csupán. Elképzelttem egy csendes, boldog életet, amit apránként raktam össze, akár a pénzt a fiókban, azt hittem, így lehet. De a nyugodt életre nem lehet spórolni. A sötétség úgy lopakodott köréjük, észre sem vették. Egyikük sem szólt, talán mert nem voltak szavaik, vagy mert csak túlbeszélték volna a valót. Később, amikor a halál néma döbbenetét kóstolgatta, vagy a falubeliek őt teljesen kívülrekesztő mormoló imáját hallgatta, sokszor visszaidézte ezt a mindent elborító vak

sötétet, ami ezen az estén rájuk zuhant. De nemcsak ez, eszébe jutott sok más dolog, távoli, messziről csengő szavak, érzések. Olyanok vagytok ti ketten, mondta anyja egy szilvalekvár illatú délután – az ősz ott ült köztük a keskeny udvaron –, olyanok vagytok, mint egy gyümölcs két fele, ha szétválasztom is, a mag közös, mindkét felében ott a hiány nyoma, nem tudtok ti majd sosem szétszakadni. Jót nevettek ezen, s bólogattak, anya mindig igen találó hasonlatokat mondott, nagyszerű asszony, mennyire szerették érte! Ez a hasonlat aztán mindig visszatért, elevenen élt benne, amikor sorsa kettétépte életüket. Látta a kettéválasztott szilvát anyja kezében, s látta magán azt a mélyedést, ahonnan a mag kivált, fáj neki ez a hiány, és biztos volt benne, hogy barátjának legalább annyira fáj. Ahogy múltak az évek, egyre nagyobb vágyat érzett arra, hogy össze kéne tenni ismét a gyümölcs két felét, visszajönni, és valahogy összeforrasztani, aztán hirtelen rádöbben, a mag közben ki lett dobva, ki tudja, hová. Most, hogy megérkezett, és ott állt a szobában, érezhette a mag hiányát, a fájdalomtól jajgatott a lelke, s ahogy lassan ballagott fel a temetőbe, arra is választ kapott, amit ezerszer megkérdezett magától, mióta eszébe vette, hogy hazajön ennyi év után. A válasz most már egyszerű, haza kellett jönnöm, mert meghalt a barátom. Az egyetlen ember, aki félig én vagyok, és azt is biztosan tudta, hogy az a fele halt meg, akit jobban szeretett. A gyászszertartás után a temető hamar kiürült, senki sem maradt tovább, mint illet, ő maradt csak emlékeivel, a még élő, számára kevesebb felével. Felézett a temetőn túl magasló hegytetőre, ott még fény övezte az orgonásíp-bazaltokat. Hangtalan gyászzenészek egy néma temetéshez, gondolta keserűen. Hirtelen egy kis alakot pillantott meg a bazaltok fölött. Egy kisgyerek, innen messziről is jól látszott törekeny alakja, ahogy mozdulatlanul a messzeségnek feszül. Hosszú idő telt el ebben a mozdulatlanságban, míg végül a kis alak beleolvadt az alkonyatba. Ahogy lassan lépkedett visszafelé a csendes utcán, mire elérte a házat, már úgy gondolta, képzelte csupán az egészet. Másnap hideg, esős reggelre ébredt. Nehezen jött vissza álmából, először azt sem tudta, hol van, és azt sem, hogy mikor. Az álom és ébrenlét határán egy régen elmúlt reggelen hitte magát, érzékelte a borongós hideget, és bosszankodva gondolta, milyen nehéz lesz így nekivágni a szüretnek. Keserűen eszmélt a valóságra, örökre elmúlt reggelek nyomasztó terhével öltözködött, nagy sóhajással vágott neki a napnak. Az elmúlt napok feszültsége miatt agyában ellenőrizhetetlenül iramlottak a gondolatok, hosszú évek alatt kimunkált önfegyelme nem működött. Sok terve volt erre a napra, s most csak járkált, nyomogatta a halántékát, és nem tudta elszánni magát semmire. Végül csak tüzet rakott, takarított, megetette az állatokat, szinte kétségbeesetten húzta az időt, ne kelljen barátja íróasztalához ülni, iratokat rendezgetni, személyes holmik után kutatni. Pedig ez várt rá, ez az utolsó, csak neki szóló kötelesség, a jó barát hagyatéka, ki tudja, hány oldalnyi írás, hányszor könyörgött értük, legalább egyet, hogy küldene, s mindig azt kapta, majd egyszer talán, de hidd el, nem igazán fontosak, semmit se tudnál meg belőlük, amit már ne ismernél. Most meg félt hozzájuk nyúlni. Mégis, amikor már végre ott ült és sorra nyitogatta a fiókokat, valami lázas sietség fogta el, mintha nem lenne elég idő mindent befogadni, elraktározni. Éppen belekezdett egy novellába, amikor pillantása egy kis füzetre tévedt, ez állt rajta – augusztus 10.– október 9. S alatta szálkás betűkkel: és aki egy ilyen kis gyermeket befogad az én nevemben, engem fogad be. (Máté, 18, 5) Megdöbbenen nézte a dátumot, az utolsót, ideérkezésének napját.

A napló elolvasása után újból felidézte az első furcsa érzést, a bizonyosságot további önként vállalt sorsáról, azt a pillanatot, amikor felnyitotta a füzetet. A rátalálás, az azonosulás pillanatát.

„10-e, hűvös, szélzúgásos nap. Egy nap, amelyen akik járnak tudnak, mozdulni sem akarnak, csupán heverészni, meleg takarókba burkolózni és elbóbiskolni. Igyekszem nem arra gondolni, hogy így is lehetne. Írtam ma néhány oldalt, így utólag nézve szinte fölöslegesen, csak hogy mégis higgyem, tettem valamit. Bosszús vagyok, sőt hisztérikus, sírni, toporzékolni szeretnék, mint egy kisgyerek. A zord idő elvette a napomat. Kint ülhetnek a lugasban, nézhetném a leveleken átszűrődő fény játékát, átszólhatnak a szomszéd kertjébe, élvezhetném kedves állataim soha meg nem szokható furcsa barátságát. Mindezt elrabolta tőlem az idő, pedig érzem, rövid lesz ez a nyár, jönnek a hideg őszi szelek, a nehéz ködök, és mi még! Az előbb volt csak, hogy itt téblábolt a Fiú, így nevezem ezt a különös gyereket, akit ezen a nyáron fedeztem fel. Úgy szokott ide, hogy észre sem vettem, éppen az állatokkal beszélgettem elmerülten, amikor megéreztem, valaki néz. Bolond kis öregnek hihetett, vagy hisz még ma is, nem tudom. Szinte minden szókinccse az igen, nem és a mindettől rejtélyesen különböző ühüm. Úgy tűnik, semmi sem unatja és semmi sem érdekli. Egykedvűen, de korántsem bambán hallgat, teljes befogadó, kérdés és ítélet nélküli, talán utolsó tanúja életemnek. Lent lakik, a legutolsó házban, vannak vagy tízen felnőttek, gyerekek, számomra nem tisztázott egyvelegben. Tíz-tizenegy éves lehet, sovány kis arca rezzenéstelen, nem nevet, nem sír, még csak nem is mosolyog. Fülöslegesen semmit sem csinál. Magától észreveszi, mit kellene tenni, vizet hoz, megeteti az állatokat. A köztes időben engem néz, nem figyel, ó nem, hanem – azt hiszem, ez a jó kifejezés – rajtam tartja a szemét. Ha felolvasok akár egy éppen elkészült oldalt, akár egy részt a Bibliából, vagy énekelek, mindig ugyanazt a tekintetet látom, ha a szemébe nézek. Eleinte bosszantott, sőt ingerelt, de mostanra elfogadtam. Egész életemben arra törekedtem, hogy elfogadjanak, mindig félttem, hogy nem adok eleget, vagy nem azt, amit várnak. Most pedig itt van ez a Fiú, és előttem ismeretlen okból jól vagyok így neki, ahogy vagyok. Néha azt gondolom, ember nem is akarhat ennél többet. Megtanított igazán megérezni, amit eddig csak szónokoltam, nem a mi dolgunk a titkok végére járni. A Fiú is egy titok. Gyakran van úgy, hogy mire fölbredek, már ott áll az ágyamnál, pedig ugyancsak korán kelek. Ilyenkor végignézi, hogyan bűvészkedem ki magam az ágyból, látja furcsa, siralmas hánykolódásomat a fürdőig, meg ahogy reggelit készítek zihálva az asztalnak, szekrénynek dőlve. Nézi és nem mozdul, megvárja, míg nyögve elvetődöm a karosszékben és kifújom magam. Mert ez az én nagy jelenetem napjában háromszor-négyszer, ennyire vagyok képes csupán, de ehhez ragaszkodom. Ő pedig taps nélkül veszi tudomásul, hogy vége az előadásnak, s mozdul, tenni a dolgát. Mindent megtesz, de ebbe a kínlódásba még sohasem avatkozott bele. Mintha kíváncsi lenne, mi várható tőlem. Tegnap gyönyörű idő volt, ebéd után elbóbiskoltam a lugasban. Amikor felébredtem, még egy ideig úgy tettem, mintha aludnék, résnyire nyitott szemmel figyeltem őt, mit csinál. Nem messze tőlem a fűben ült, a kezében egy fűszál végén egy katicabogár ágaskodott, támaszt, útja folytatását keresve. Hirtelen eszembe jutott az álmom. Vidám társasággal kapaszkodtam fel a hegyre, beszélgettünk, nevetgáltunk. Egyszer, éppen a keresztnél, ahol újabb, nagy ívű kanyart vesz az ösvény, kihulltam a társaságból. Én tudtam, hogy velük vagyok, de ők nem tudtak rólam többet. A legszörnyűbb az volt, hogy nem is kerestek, mintha elfelejtették volna: az imént még velük haladtam. Iszonyú érzés volt, megpróbáltam beszélni hozzájuk, hangoskodtam, viccelődtem, eléjük álltam, nem láttak, nem vettek rólam tudomást. Lassan abbahagytam a kétségbeesett erőlködést, és megálltam. Ahogy mind messzebbre jutottak, úgy zsugorodtam egyre kisebbre, végül már akkora voltam, mint egy porszem. Furcsa módon kívülről láttam ezt a folyamatot, teljesen beletörődve váltam semmivé. Különös

álom – gondoltam –, s amint néztem a Fiút, belém vágott a kívánság, szinte feljajdult a lelkem, jaj, csak felmenni még, úgy, mint ezerszer, érezni fenségét, beszívni a füvek, virágok bódító illatát, OTT LENNI! a tetőn. – Megtennéd – szoltam hirtelen és engem is meglepett –, megtennéd, hogy felmegy a hegyre? Már állt is, ruháját simíttgatta indulásra készen. – Ne most – ijedtem meg – késő lesz már, majd holnap. Engedelmesen leült, s tovább forgatta a fűszálat. A bogárka széttárta szárnyait, talán az előbbi mozgástól megijedve, vagy éppen erőt merítve ebből, elrepült. Amikor éjszaka a dühöngő viharra felébredtem, még reméltem, hogy amilyen gyorsan érkezett, úgy el is vonul a rossz idő. A hajnal azonban már eloszlatta minden illúziómat. Várni kell hát holnapig, vagy ki tudja, meddig. Várni szorongva, míg a Fiú nyomában én is elindulhatok, tekintetemmel, majd képzelettemmel követve őt a jól ismert úton, lehajolva egy-egy virághoz, ihatok a forrás fogat dermesztő vizéből, és a bazaltok fölött nagyot nyújtózhatok a mászástól elvásott gerincemmel, belekiallthatok a kéklő messzeségbe, mint régen. Várhattam-e valaha is ennél jobban a napsütést?"

Néhány oldalt átfutott, gondolta, majd visszatér rá, egyelőre azonban a gyerek és barátja kapcsolata izgatta. Úgy látszott, tartós volt a rossz idő, csupán az augusztus 16-i dátumnál találta meg, amit keresett.

"Ma végre kellemes, bár nyárvéget idéző nap volt. Tegnap már nem esett, a szél pedig felszárította a földet. Az elmúlt hetek forrósága után minden olyan üde zöld lett, mint nyár elején. A Fiú megjelent már kora reggel, mire felébredtem, halomban állt a lesarlózott gaz, ő pedig ott ült a sarokban felhalmozott újságok előtt, valamelyik képeslapot nézegette. A délelőtti szokásosan telt, mindent elborított a várakozás, az én várakozásom. Kellően elő akartam készülni arra, ami majd következik. A szomszéd néni – lehet vagy nyolcvanéves – fürgén, mint mindig áthozta az ebédet, megterített, és mintha fia lennék, kezét ölébe ejtve, csendben várta, míg elfogyasztjuk. Néhány hete még rosszállóan nézte, hogy a Fiú is velem eszik, láthatóan nem egyezett a véleménye. Mostanra azonban beletörődött, sőt mindig többet hozott, bár egyikünk sem evett sokat, maradt még bőven az állatoknak. A maradékot mindig fejszóvalva kaparta össze, a szentgyörgyi emberek nem pocskólnak, gondoskodnak másként az állatokról, de ami embernek volt szánya, az legyen az emberé, ez volt a tekintetében. Dehogy szólt volna minderről egy szót is, inkább a nyelvét harapta volna el, hogyszem megbántson. Kedvességükkel, megértő tartózkodásukkal teljesen lenyűgöztek a falubeliek, ilyenek voltak első perctől kezdve. Amikor még kétlaki életet éltem, sokat hoztam fel őket például városi ismerőseimnek, gyakran láttam a kétkedést szemükben, na nem, ilyen nincs, túlon túl ki van ez színezve, mondták. Akkoriban néha magam is elhittem, hogy idealizálom őket, s a másságukat csupán a hely varázsa szépíti meg. Ám amióta itt élek, semmit sem csalódtam, megbecsülésem csak nőtt, s lehet valóban, hogy a hely teszi őket ilyené, de akkor azt mondom, még inkább tisztelet a helynek. Bort töltöttem, a néni a jól inni tudók gyönyörűségével hajtotta fel a magáét, nemsokára kipirosodott, mint egy kislány, megvidámodva köszönt el, az ajtóból érdeklődve még, mit főzön holnap, s ment gyors léptekkel ezernyi dolga után. Mennyire irigyeltem érte! Vajon eszébe jutott-e valaha panaszkodni, akart-e másként élni, és ha akart, ki merte-e mondani még magának is? Elindulsz? – fordultam leplezetlen izgalommal a Fiúhoz, s láttam, rögtön érti, miről van szó. – Ühüm – mondta, és ráérvősen feltápászkodott. Csak néztem sovány kis alakját, lehetetlen volt bármit is kiolvasni tekintetéből, talán mert nem is gondolt semmire, mert mindegy volt, mivel tölti az időt, nem akart utánajárni kérésem okának. Milyen magától értetődő parancs mozgatja ezt a gyereket, soha nem fogom megtudni, de érzem újra, nem is fontos. Kivonszoltam magam a kapuig, még

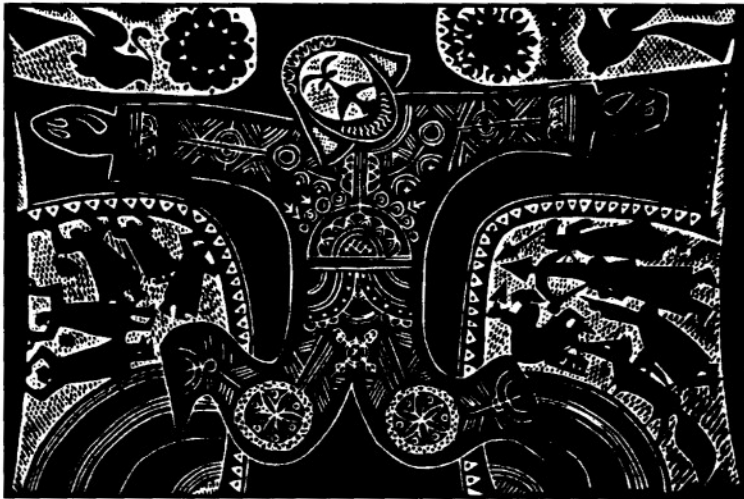
láttam, ahogy eltűnik a templomot körül folyó kanyarban. Legközelebb úgy egy jó óra múlva láthatom, amikor felemelkedik az utolsó száz méter erőltetett menete után a bazaltok fölött. Egy órám van, egy óra végigjárni a jól ismert ösvényt, kiélvezni minden percét, visszahozni a múlt egyébként soha vissza nem térő óráját – gondoltam, és szívem úgy zakatolt, ahogy az út ott fent emelkedett. Hihetné bárki, hogy bolond vagyok, s valóban ép ésszel nem is magyarázható ez az ötlet, de én már túl vagyok az ép ésszel felfogható dolgokon. Különben is, ki foglalkozik már énvelem, hol leszek már, amikor olvassák – ha lesz olyan –, amit itt leírok? Csak az imént kínlódtam be magam a szobába, sokáig néztem a sötétet, ennyi hulló csillagot – úgy tűnik – sohasem láttam. Fenséges színjáték egyedül a gyarló embernek szánva, nézze és csodálkozzék. Nehezen tudok majd elaludni, érzem, egész este húztam az időt. A boldogság úgy árad szét bennem, mint a legjobb bor. Tagjaiban jóleső fáradtságot érzek, mint hajdan a hosszú út után, istenem, mire képes az ember! Fogam még most is sajog a forrás metsző vizétől, derekamban ott a bizsergő fájdalom, orromban érzem a virágok illatát. Lehunyt szemem előtt a Fiú, amint felegyenesedik a tetőn. Érzékeimben nem választható szét, ő én vagyok most, minden porcikámban érzem a lökdőső szelet, fények zuhannak rám, és magába fogad az ég. Hála tölt el, köszönöm ezt a napot, az órát, ezt az érzést, köszönöm."

Nem tudott meghatottság nélkül gondolni barátjára, könnyei szabadon folytak, a sírás megkönnyebbülést hozott, feloldotta azt a bénító érzést, ami napok óta fogva tartotta. A létezés lehetséges módjai – jutott eszébe, hát erről beszélt, s ő akkor semmit sem értett belőle, azt hitte, szabadkozik, vagy védekezik talán. A napló, ez az utolsó üzenet választ adott fel nem tett kérdéseire, minden hiányérzetét elsöpörte. Megszűnt az idegenség érzése, olyan közel hozta barátját, mint sok évvel ezelőtt. Előrelapozott ideérkezése napjái, az utolsó napig, ami még megörökítettett ebből az életből.

"Ma végig gondoltam, mi történhet még velem. Valahányszor megérintett a halál, azzal hessenttem el, nem érhet véget az életem, mert nem történt meg még minden. Nem tudtam volna megfogalmazni, mi az, ami még hiányzik, egyszerűen csak a hiányt éreztem, ahogy az emberben olykor motoszkál, mit is akartam még, s addig nem alszik el, míg eszébe nem jutott, és el nem végezte. Ez a furcsa érzés később mindig igazolta magát, hogy helyes volt, mindig történt valami, ami még csak rám várt. Most azonban ennek az érzésnek nyoma sincs. Ebből gondolom, hamarosan meghalok. Kérdezem magamtól, bevallanám-e, hogy félek, de nem tudok választ adni. Remélem, gyors és könnyű lesz az utazás. Napok óta azon kapom magam, hogy készülök. Néha olyan hangulat fog el, mint fiatal koromban, ha hosszú, ismeretlen útra indultam egyedül. Vágytam indulni, mégis fájtt elhagyni házamat, kényelmemet, barátaimat, ám semmi nem bírt volna rá, hogy maradjak. Így vagyok most, indulóban, csak most nem én döntöm el az időpontot. Eldönthetném ugyan, de nem teszem. Döntöttem eleget életemben, jól, rosszul ahhoz, hogy most csendben kivárram az égi döntést. Azt hiszem, eddig volt rámbízva az életem, s jól van így. Talán számvetést kellene csinálni, valami leltárt, lehet, de nem érzem igazán szükségét. Mindent viszek, és ez a minden könnyebb, mint bármilyen, amit eddigi útjaim során cipeltem. Nyugodt vagyok."

Arra eszmélt, hogy nincs egyedül. Háta mögött ott állt a Fiú, úgy, ahogy megismerte, ahogy mindig is állhatott barátja mögött ráérősen, rezzenéstelen, tiszta tekintettel. Eszébe jutott a temetés napja, a gyerek a hegyen most arcot nyert, biztosan tudta, őt látta tegnap délután. Mindenki másként búcsúzik, jól van így. A Fiú keze engedelmesen simult kezébe, így mentek az utolsó házig, itt a keskeny ösvényen előre engedte.

A keresztnél megpihentek, bámulták a vöröslő fákat, alattuk a falu egy tenyéren elfért, ittak a forrásnál, jókedvű szőlősgazdák üdvözlését fogadták. Sok mandula lesz az idén, ühüm, szólt rá a Fiú, s ettől minden rosszkedve elmúlt. Az utolsó nehéz kapaszkodót majdnem könnyedén, egy lendülettel tette meg, maga is csodálkozott, mit bír. A Balaton párába burkolózott, távoli hangok úsztak a fülébe, s letről ércesen kondult a kápolna harangja. Hogy élhettem ilyen sokáig enélkül – szakadt ki belőle hangosan –, mikor enélkül nem érdemes élni, érted ezt fiam? – Igen – válaszolt a Fiú, és a csipkebokor ágait óvatosan húzta le magához. Teleszedték zsebüket, szétrágtak egy-egy bogyót, kesernyés-édes íz áradt szét szájukban. Szótlanul indultak visszafelé, egyre gyorsuló lépteik nyomában járt az alkony, borzongató hűvösség terelte őket a falu felé. Kiertek az útra, a Fiú ismét mellészegődött, és keskeny kezét magától értetődő mozdulattal tenyerébe csúsztatta. Világos volt még, de az első csillagok már ott hunyorogtak az égen. A kapunál megállt, nézte a távolodó Fiút – ezentúl én fogok itt lakni – kiáltott utána, – hallod? – Ühüm – intett vissza az, mint aki nem is gondolta ezt másként, és eltűnt a kanyarban. Melegség járta át, régről ismert, sajtó érzés, talán a boldogságé. Annyi bizonytalanság után most végre biztos volt magában. Tudta, ez nem egy hangulat, ami majd a reggelrel elmúlik, olyan erő kényszeríti, amelynek teljesen megadta magát már akkor, amikor repülőre ült, látszólag megmagyarázhatatlanul, vagy később a napló elolvasásakor, hogy aztán ott fenn végképp behódoljon minden feltétel nélkül örökre. Kivárta, amíg teljesen besötétedik, sokáig nézte a csillagokat, öröktől fogva létező tanúk az ember felett – gondolta, s csendesen aludni tért.

PAPP GYÖRGY: PSALMUS HUNGARICUS